

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 6

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq x'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat k'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 581 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 30-iyunda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Kopak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Oliy ta'lim islohotlarida – muhandislik maktablarini institutsional rivojlantirish asoslari	16
Qo'ng'iro'tboy Avezimbetovich Sharipov, Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Xufiyona iqtisodiyot mamlakatimiz rivojiga to'siq bo'lmoqda	20
Muxiddin Kalonov	
“Yashil” iqtisodiyotni moliyalashtirish amaliyotini takomillashtirish	24
Muhammadiyeva Maftuna	
Oliy ta'lim tizimidagi islohotlarda innovatsion yechimlarning zarurati	27
Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshirishda ish beruvchilar va yonlanuvchilar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni aniq sotsiologik baholash.....	31
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
Перспективы развития средств размещения в экологическом туризме на охраняемых природных территориях Узбекистана.....	40
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Bank kartalari orqali ko'rsatilayotgan xizmatlari bozorining rivojlanish borasidagi asosiy tendensiyalari va muammolari	49
Toyirov Yunus Alamovich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsionraqabatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish orqali import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirish istiqbollari.....	55
Rustamov Alisher Raxmataliyevich	
Nodavlat umumiy o'rta ta'lim maktabning faoliyati samaradorligini aniqlashda innovatsion usullardan foydalanish.....	62
Ustadjalilova Xurshida Aliyevna	
Tijorat banklarida bank risklarini boshqarishning strategik ahamiyati.....	67
Altibayev Xudayberdi Kuvandikovich	
Klaster iqtisodiy subyekt sifatida: mohiyati va tasnifi.....	71
Usmonov Sharofiddin Pazlitdinovich	
Tijorat banklari tomonidan yoshlar tadbirkorlik faoliyatini kreditlashning nazariy-uslubiy jihatlari.....	76
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalari xalqaro tasnifi: nazariya va tendensiya.....	81
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
Iqtisodiyot transformatsiyasi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyaviy resurslarini boshqarishda metodologik yondashuvlar va ilmiy qarashlar	86
Jiyanova Nargiza Esanboyevna	
Davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini samarali tashkil etish mezonlari va omillari.....	93
Z. Abdikarimova, S. Madaminov	
Savdo korxonalarini boshqaruv samaradorligini oshirish imkoniyatlari.....	97
Q. J. Mirzayev, Sh. M. Islomov	
Sociological Assessment of Migration Processes	102
Gulmurodov Kamoliddin Abdukodir ugli	
Current issues of business management in the context of digitalization of the economy	112
Safarov Bakhtiyor Djurakulovich, Kadirova Zulhumor Namazovna, Dadabaev Kuchkor Abdullaevich	
Методические основы маркетинговых стратегий акционерных обществ.....	118
Эркинов Шахзод Баходир ўғли	

Insurance Mechanisms in Foreign Trade: Mitigating Risk and Facilitating Global Commerce	125
Abirkulova Sohijamol	
Improving the Conceptual Framework for Modernizing the Tax System (Using the Example of Uzbekistan)	130
Bakhrom Nomazov	
Ayollarning inson kapitalini rivojlantirishda kraudfanding platformasining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	136
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Evaluating the Environmental Sustainability of Uzbek Firms in the Green Economy.....	142
Nurbek Xalimjonov Ulugbek ugli	
O'zbekiston iqtisodiyotini innovatsion rivojlanishida inson kapitalining roli	148
Eshmirzayev Faruddin Ilhomjonovich, Salimova Zaxro Sobirjon qizi	
Agroklastarlarda asosiy vositalarni modernizatsiyalash va ta'mirlash xarajatlarini tahlil qilish	155
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich, Mirzayev Behzod Abdug'ofur o'g'li, Narzullayev Nodirbek Aziz o'g'li	
Improving the Practice of Increasing the Effectiveness of Managing Innovation Processes in Commercial Banks	160
Juraev K. T.	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanish	164
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish va yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda soliqlarning roli va ahamiyati.....	169
Madraximov Baxtiyorjon Ortiqboy o'g'li, Rizayev Xabib Abduraufovich, Namazov Sa'dulla Namozovich	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tishning joriy holati tahlili.....	175
Rahmatullayeva Dilbar Olimovna	
Buxoro viloyatida savdo xizmatlari raqobatbardoshligini baholash uslubiyatini takomillashtirish..	181
Raxmatov Akmal Anvar o'g'li	
The Contribution of Transport in the Development of Tourism Industry (Case Study: Uzbekistan).....	187
Rofeeva Rukhshona Shavkatovna	
Yoshlarning sayohat manzillarini tanlashdagi omillar	192
Qurbanbayev Shuhrat Bakberganovich	
Improving the Effective use of Funds From Taxes and Fees in Kashkadarya Region	196
Shakhzod Zokhidov	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida sanoat korxonalarida iqtisodiy salohiyatni boshqarish	202
Kadirova Shaxnoza Ilhomovna	
Yangi O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida kadrlar tayyorlash masalalari.....	207
Usmonov Baxodir Suvonqulovich	
Temir yo'l transportida innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo'llari	211
Nasimov Shavkat Vasiyevich	
O'zbekistonda banklararo raqobat.....	219
Zunnunova Xulkar Muxtorovna	
O'zbekistonning xalqaro moliya tizimiga integratsiyasini ta'minlashni takomillashtirish.....	225
Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna, Kuchkarov Sanjar Baxtiyarovich	
Respublikamizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari	229
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
Iqtisodiy xavfsizlik tushunchasining mohiyati.....	233
Aripov Oybek Abdullayevich, Madiyorov Shavkatbek Muxtarovich	

Aksiyadorlik jamiyatlarida konsolidatsiyalashgan moliyaviy holat to'g'risida hisobot tuzishning bosqichlari.....	237
Eshonqulov Azamat Abdiraximovich	
Davlat moliyaviy nazoratining turlari va shakllari.....	241
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
Tog' turizmini rivojlantirish manfaatlarini yo'lida investitsiya resurslarini to'plash mexanizmlarini ishlab chiqish samaralari	245
Xidirov Alimardon Dagarovich	
The Main Role of the Teacher While Managing the Classroom and Some Aspects of Teaching English	248
Nilufar Turdiyeva	
Davlat xususiy sherikchilik faoliyatining menejment funksiyalari tizimida muvofiqlashtirishning ahamiyati	252
Suleymanov Farrux Raximjon o'g'li	
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmlari va sohada amalga oshirilayotgan tarkibiy-miqdoriy o'zgarishlar dinamikasi	256
G. Sh. Qo'ldosheva, A. J. Toshboyev	
Логистика в Азии: опыт и перспективы оптимизации.....	260
Каюмова Паризода	
Temir yo'l transportida yo'lovchi tashish imkoniyatlarini oshirishning zamonaviy yondoshuvlari ..	266
G. I. Abdulxamidova	
Повышение эффективности использования местных налогов и сборов в Кашкадарье: международная перспектива	272
Shahzad Zokhidov	
Financial and Credit Support for Investment and Innovative Developing Activities of a Tourist Enterprise	275
Rozokov Mukhammadaziz Mansurovich	
Роль контроля качества по хранению и переработке зерна в обеспечении продовольственной безопасности Республики Узбекистан	282
Холбекова Дилобар Расулжон кизи	
O'zbekistonda mahalla boshqaruvi tizimi faoliyatini takomillashtirish masalalari.....	289
Gafurov Ubaydullo Vaxabovich	
Kichik biznes va tadbirkorlik sharoitida oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishning xorijiy tajribasi	296
Dilnoza Meyliyeva	
Cross Cultural Preblems in International Business Negotiations	301
Xoldarova Fariza Tuxtabayevna	
Yengil sanoatning raqobatbatdosh hududiy-ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribani qo'llash	304
Haydarova Shoxista	
Konchilik sanoati korxonalarining innovatsion jarayonlarni rivojlantirish xususiyatlari	310
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Korxonalarda risk boshqaruvi mexanizmlarini joriy etish va inson resurslaridan foydalanish istiqbollarni takomillashtirish	315
Tashpulatova Muniraxon Mahmudovna	
Spin korxonalar – texnologiyalarni tijoratlashtirishda muhim tuzilma sifatida	320
O'rinov Dilshodjon Axmadjonovich	
Mintaqalarda makroiqtisodiy barqarorlikning ta'minlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni takomillashtirish strategiyasi	324
Xolbekova Feruza Rasulovna	

Iqtisodiy o'sish va aholi daromadlari o'rtasidagi bog'liqlikning nazariy asoslari.....	329
Hasanova Nigora Hasan qizi	
Современное состояние маркетинга на рынке ценных бумаг Республики Узбекистан.....	334
Юлдашев Жамшид Аббарович	
Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik asosidagi investitsion loyihalarni moliyalashtirish	340
S. A. Karabayev	
Axborot telekommunikatsiya tarmog'i korxonalarida korporativ boshqaruv samaradorligi	334
Temirov Anvarxon Abdulazizxonovich	
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmlari va sohada amalga oshirilayotgan tarkibiy-miqdoriy o'zgarishlar dinamikasi	347
G.SH.Qo'ldosheva¹, A.J.Toshboyev²	
Yengil sanoatning raqobatbatdosh hududiy-ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribani qo'llash	351
Haydarova Shoxista	
Konchilik sanoati korxonalarining innovatsion jarayonlarni rivojlantirish xususiyatlari	357
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Korxonalarda risk boshqaruvi mexanizmlarini joriy etish va inson resurslaridan foydalanish istiqbollarni takomillashtirish	362
Tashpulatova Muniraxon Mahmudovna	
Spin korxonalar - texnologiyalarni tijoratlashtirishda muhim tuzilma sifatida	367
O'rinov Dilshodjon Axmadjonovich	
Yoshlarning sayohat manzillarini tanlashdagi omillar	371
Qurbanbayev Shuhrat Bakberganovich	
Mahalla institutini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning institusional tahlili.....	375
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
O'zbekistonda investitsion faoliyat, uni moliyalashtirishning zamonaviy ko'lamlari.....	380
va o'ziga xos xususiyatlari	
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Husenov Muhriddin Bahriddinovich	
Xalqaro moliya institutlari faoliyatining davlatlar rivojlanishiga ta'siri (Yevropa Taraqqiyot va Tiklanish banki misolida).....	384
Muxtorov Jahongir Muxtor o'g'li	
Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlariga muvofiq daromadlar hisobini tashkil etish	390
Meliboyev Akmal G'aybullayevich	
Qurilish materiallari ishlab chiqarish quvvatlari va asosiy ishlab chiqarish fondlarining tuzilishi hamda hajmi	394
Muxtasar Karimova Isroiljon qizi	
Ayollar tadbirkorligi nazariyasining takomillashuvi xususida.....	398
Sharofiddinova Gulnoza Iloxomjonovna	
O'zbekistonda soliq ma'murchiligida joriy etilgan soliqlarni undirish mexanizmini takomillashtirish masalalari	403
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
Soliq majburiyatlari ijrosini takomillashtirish yo'llari	408
Mirzaaliyeva Gulchehra Abduvali qizi	
Сравнительное исследование финансовой отчетности, подготовленной в соответствии с мсфо и нсбу.....	413
Эргашева Шахло Тургуновна	

Innovatsion bank mahsulotlarini tashkil etishda xorijiy mamlakatlar tajribasi va raqamli transformatsiyaning ro'li.....	420
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Mintaqa mehnat bozori ishchi kuchiga talab va taklifni boshqarish vositasi sifatida	428
Umarov Oqil Omiljonovich, Abdullayev Umidjon G'afurovich	
Development of a Methodology for Assessing the Brand Equity of Higher Education Institutions	435
Zufarova Nozima Gulamiddinovna	
O'zbekiston qimmatli qog'ozlar bozorida tijorat banklarining o'rni	442
Avezov Ibrohim Ilhomovich	
Optimizing Digital Pedagogy through Database Applications and Data Mining for a Sustainable Digital Economy	448
Dilfuza Kuzikulova	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini faoliyati samaradorligini baholash usullarini takomillashtirish	454
Muradullayeva Nafisa Dilmurad qizi	
Talaba va o'quvchilarning kamolotida ma'naviy - ma'rifiy tadbirlarning ahamiyati	458
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
To'qimachilik korxonalarining innovatsion faoliyatini baholash uslubiyotini takomillashtirish	461
Ikramov Maqsad Muratovich	
Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi loyihalarni moliyalashtirish	467
Toyirov Yunus Alamovich	
Mamlakatimizda pillachilik biznesini rivojlantirish orqali mahsulot ishlab chiqarish va uni qayta ishlash holatining tahlili	474
Turgunov Odilbek Maripovich	
Analysis of the investments in clean energy projects in the developing countries.....	478
Fayziyev Samandar Sobir ogli	
Chakana savdo korxonalarida innovatsion marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari	483
Kodirova Zulxumor Namazovna, Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
O'zbekistonda raqamli bank xizmatlarining qo'llanilishida xorij tajribasining o'rni.....	489
Yo'ldosheva Iroda Ibdulla qizi	
O'z o'zini band qilishning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini o'lchashning asosiy yondashuvlari	493
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi	
Tibbiy xizmatlarni rivojlantirishning muhim xususiyatlari	497
Axrorova M.F., Mirzayev Q.J.	
Qoraqalpog'iston respublikasida mikrokredit bank xizmatlarining rivojlanish holati iqtisodiy tahlili	502
Serjanov Aymurat Medetbaevich	
Mamlakatda qo'shilgan qiymat solig'ining yutuqlari va kamchiliklari, uni soddalashtirish hamda takomillashtirish yo'nalishlari	508
Mingturayev Abdusalom Abdumalik o'g'li, Orziqulov Ilyos Ixtiyor o'g'li, Boboqulov Jasur Avazovich, Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Chet el kompaniyalarining "doimiy muassasa" konsepsiyasi mezonlariga yondashishni baholash hamda unga taaluqli foydani aniqlash masalalari	514
Rajapov Shuxrat Zaripbaevich	
Необходимость оценки и управления рисками в коммерческих банках в условиях устойчивого экономического развития	521
Каримов Шамсиддин Акрам угли	

Turistik xizmatlar bozorining rivojlanishida xorij tajribasini o'rganish.....	527
Ochilova Ozoda Toshquvatovna	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirishda budget siyosati tahlili	533
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Soliq ma'murchiligida joriy etilgan jismoniy shaxslardan olinadigan soliqlarni undirish mexanizmini takomillashtirish masalalari	540
Davletov Po'lat Torabayevich	
Banklarni davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirish ispaniya tajribasi	546
Egamova Maxfurat Esanovna	
Oliy ta'lim muassasalarini xalqaro tasnifining vujudga kelishi ilg'or tajribalari	551
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
Soliq siyosati va uning strategiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahliliy sharhi	557
Ismatov Xolbuta Begmatovich	
O'zbekiston xizmatlar bozorini rivojlantirishda uning xalqaro, mintaqaviy hamkorlik tashkilotlariga a'zoligining o'ziga xos jihatlari	564
Cho'ponov San'at Otanazarovich	
Analysis of the Regulatory Sandbox Concept and Its Application Under Environmental Regulation	571
YANG Xuan	
Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida budget xarajatlarini raqamli platformalar orqali optimallashtirish masalalari	576
Baxranov Bo'ston Axmedovich	
Oliy ta'lim muassasalarida marketing faoliyatini tashkil etish metodologiyasini takomillashtirish	581
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi	
Bilimlar iqtisodiyoti jamiyat taraqqiyotini zamonaviy bosqichining asosidir.....	585
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Mamlakatimizda aholi daromadlarining shakllanish manbalari va ularning o'zgarish tendensiyalari.....	593
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich	
"Sustainable tourism", "green tourism" and "eco-tourism": differences and key principles	597
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich	
Content analysis of social media influencer engagement to marketing product in uzbekistan	602
Abduhakimov Azmiddinjon Bakhtiyor ugli, R Nelly Nur Apandi, Sirojiddin Yangiboyev	
Разработка технико-экономического обоснования проекта в условиях развития финансовой системы и отраслей цифровой экономики	609
Джураева Малика Бекназаровна	
Foyda solig'i ma'muriyatchiligini tashkil etishning ayrim masalalari.....	618
Idirisov Alisher Otajonovich	
O'zbekistonda budjetdan tashqari pensiya jamg'armasining daromdlari shakllanishi va undan foydalanish tahlili	622
Hakimov Ulug'bek Abdullayevich	
Tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy omillarni baholash.....	628
Sobirova Nozima Normat qizi	
Qurilish xizmatlari bozorida marketingni tashkil qilish xususiyatlari	639
Musyeva Shoira Azimovna	

QURILISH XIZMATLARI BOZORIDA MARKETINGNI TASHKIL QILISH XUSUSIYATLARI

Musayeva Shoira Azimovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Marketing kafedrası professori

Annotatsiya: Mazkur maqola qurilish sohasida marketing faoliyatini tashkil qilish xususiyatlarini yoritishga qaratilgan. Muallif marketing faoliyatining ikkita jihati, ya'ni bozor ishtirokchilarida marketing xizmati hamda qurilish bozorini segmentlashga e'tibor qaratgan.

Kalit so'zlar: investitsion qurilish sohasi, qurilish bozori ishtirokchilari, marketing xizmati, bozorni segmentlash.

Abstract: This article is aimed at determining the features of the organization of marketing activities in the construction industry. The authors drew attention to two aspects of marketing activities, that is, the marketing department as part of the market participants and the segmentation of the construction market.

Key words: investment and construction industry, participants in the construction market, marketing department, market segmentation.

Аннотация: Данная статья направлена на определение особенностей организации маркетинговой деятельности в сфере строительства. Авторы обратили внимание на два аспекта маркетинговой деятельности, то есть служба маркетинга в составе участников рынка и сегментация строительного рынка.

Ключевые слова: инвестиционно-строительная сфера, участники строительного рынка, служба маркетинга, сегментация рынка.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-noyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi qurilish tarmog'ini modernizatsiya qilish, jadal va innovatsion rivojlantirishning 2021 – 2025-yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-6119-son farmoni¹ bilan O'zbekiston Respublikasi qurilish tarmog'ini modernizatsiya qilish, jadal va innovatsion rivojlantirishning 2021–2025-yillarga mo'ljallangan Strategiyasi tasdiqlanganligi ushbu sohada marketing faoliyatini tubdan isloh qilishni ko'zda tutadi. Ushbu strategiyada sohaning bugungi muammolaridan birib bo'lib amaliy qurilish fanining rivojlanmaganligi ko'rsatib o'tilgan. Investitsion-qurilish jarayonlarida to'laqonli bozor munosabatlarini qaror topishi uchun qurilish marketingining ilmiy-uslubiy qarashlarini rivojlantirish zarur.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Qurilish amaliyotida marketingni tashkil qilish bilan bog'liq bir qancha o'ziga xos jihatlari mavjudki, ularni hisobga olmasdan samarali marketing faoliyati to'g'risida so'z yuritish qiyindir. Nazariy ishlanmalarda qurilish bozorining o'ziga xosligini avvalo qurilish mahsulotining xossalari bog'lash zarurligi bildirilmoqda. Xorijiy tajribalarga tayanib shuni ta'kidlash lozimki, korxonaning bozordagi raqobatbardoshligi uning bozorga yo'naltirilgan siyosatining samaradorligi bilan belgilanadi. Korxonalar uchun mamlakatning investitsion jozibadorligini tadqiq etishni rivojlantirish va ularni amalda qo'llash bo'yicha ko'plab iqtisodchi olimlar shug'ullanib kelgan Ular qatoriga V. A. Bvalsev, V. M. Fedotov, I.Z.Kogotkova, A.YU. Mextieva, N.Giovanna, E.Pellic, V.Yepes kabi taniqli olimlarni kiritishimiz mumkin.

Mamlakatimizda qator yillar davomida marketing sohasida olib borilgan izlanishlar milliy xususiyatlardan kelib chiqqan holda marketing nazariyasini rivojlantirishga katta hissa qo'shgan olimlarni ham e'tirof etish lozim.

¹ lex.uz/docs/-5130468

Bularga I.Usmanov, Yo.Abdullaev, A.Saliev, M.SHarifxo'jaev, D.Raximova, Sh.Ergashxodjaeva, Sh.Musayeva va boshqalarni kiritish mumkin

Ushbu maqolada bizlar ana shunday masalalarning ayrimlariga to'xtalib o'tishni lozim deb topdik. Qurilishda marketing to'g'risida so'z yuritganda avvalo marketingning shu sohadagi vazifalariga to'xtalish zarur, ya'ni investitsion-qurilish jarayonlarida marketingning mohiyati va asosiy yo'nalishlari qanday bo'lishini taxlil qilish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu masalani hal qilish marketing metodologiyasining asosiy tamoyili – qurilish mahsuloti iste'molchilarining ehtiyojlari ustuvorligini ta'minlash orqali amalga oshirish mumkin. Bunda xaqiqiy iste'molchining investitsion jarayonda bevosita ishtirok etmasligi qo'shimcha tadqiqotlar olib borilishini talab qiladi.

Ma'lumki investitsion-qurilish jarayonlari keng qamrovli va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u ishtirokchilar ko'pligi va ularning manfaatlarining xilma-xilligi bilan ajralib turadi. Bunda investor, buyurtmachi, loyihachi, quruvchi hamda foydalanuvchilarning qurilish mahsulotiga bo'lgan ehtiyoj-talablari turlicha bo'ladi. Bundan tashqari investitsion-qurilish jarayoni natijalari ko'plab davlat, moliyaviy va bozor subyektlarini qiziqish doirasida bo'ladi. Shu munosabat bilan qurilish sohasida marketingning mohiyatini ishtirokchilarning o'z manfaatlarini nuqtai nazardan ko'rib chiqish lozim deb hisoblaymiz.

TAHLIL VA NATIJALAR

Marketingning bozor falsafasi funksiyasi bo'yicha investorning asosiy manfaati kapitalning maqsadli joylashuvi va investitsion loyihaning samaradorligini ta'minlashdan iborat. Shunga asosan marketing faoliyatining asosiy mazmuni investitsion bozorning imkoniyatlarini to'g'ri baholash hamda kapitalni yo'naltirishda marketing echimlarini topishdan iborat.

Buyurtmachi investorning qonuniy vakili sifatida uning manfaatlarini himoya qilish yo'lida qurilish bozorini tadqiq qilish natijasida eng maqbul investitsion-qurilish sxemasini tanlashi hamda loyihaning moddiy obyekt-gacha keltirish bo'yicha zarur marketing amallarini bajarib borishi lozim bo'ladi.

Loyiha tashkiloti investitsion jaraenda investitsion g'oyaning moddiy shaklga keltirishda me'moriy echimlar bozorini o'rganish va buyurtmachiga mos keladigan qurilish obyektini yaratishda faol ishtirok etadi va shunga asosan marketing faoliyatida asosan qurilish mahsulotlarining xossalari o'rganishga e'tibor qaratadi.

Qurilish tashkilotining bozordagi marketing faoliyati ikkita asosiy shaklda namoyon bo'ladi: buyurtmachi va loyihachining ehtiyojlarini ro'yobga chiqarish hamda keskin raqobat sharoitida bozordagi o'rnini saqlash va kengaytirish. Birinchi shaklda marketing faoliyati ishlab chiqarishning imkoniyatlarini mahsulotga qaratishga asos bo'lsa, ikkinchisida esa qurilish mahsulotini sotish va siljitishni o'zida qamrab oladi.

Ko'rinib turibdiki, investitsion-qurilish jarayonida marketing subyektlari ham, obyektlari ham turlicha ko'rinishda bo'lishi va har xil talqin qilinishi mumkin. Ammo, qurilish bozorining eng faol qatnashchisi bo'lmish qurilish tashkilotlari uchun marketing o'zgacha ahamiyatga ega. Yuqoridagilardan kelib chiqqan xolda qurilish tashkilotlarida marketing faoliyatini qanday shaklda va qaysi tuzilmalarda tashkillashtirish maqsadga muvofiq, degan savol tug'iladi.

Bizning fikrimizcha, ushbu savolga aniq va qat'iy javob topish mushkul, chunki har qanday korxonaning o'ziga xos jihatlari borki, uni boshqalardan ajratilishiga asos bo'ladi. Shu bilan birgalikda umumiy holda qurilish sohasining xususiyatlaridan kelib chiqqan holda quyidagi tavsiyalarni berishimiz mumkin.

1. Marketing xizmatining tashkil etilishi tashkilotning bozor strategiyasi va siyosatiga mos kelishi lozim, ya'ni bu xizmat tashkilotlarda nomiga tuzilsa hech qanday samara bermaydi;

2. Yirik xorijiy qurilish kompaniyalari tajribasidan kelib chiqqan holda marketing xizmatini smeta-shart-noma va sotish bo'linmasi tarkibida, yoki alohida marketing departamenti shaklida tuzilishi mumkin. Bunda marketing bo'limi mijozlar bilan ishlashni kompleks yo'lga qo'yilishiga xizmat qiladi. Mustaqil shakllantirilgan bunday xizmat faqat ushbu firmaning manfaatlarini hisobga oladi. Shu bilan birgalikda mazkur shakldagi tuzilma alohida o'ringa ega bo'lib funksional jihatdan tashkilotning ajralmas qismiga aylanadiva ma'muriy xarajatlarning ortishiga olib keladi.

3. Qurilish sohasida bozorni o'rganish va marketing strategiyasini amalga oshirish uchun moliyaviy jihatdan zaif bo'lgan tashkilotlar ham katta o'rin egallaydi. Bunday tashkilotlarda keng qamrovli marketing xizmatining xarajatlari iqtisodiy barqarorlikka zarar keltirishi mumkin. Shu munosabat bilan bizning fikrimizcha quyidagi ikkita tashkiliy shakldan foydalanish mumkin: integratsion marketing tuzilmalari va tashqi ixtisoslashgan marketing xizmatlari. Integratsion marketing tuzilmalari qurilish birlashmalari qoshida, yoki hududiy injiniring kompaniyasi huzurida tashkil etilishi maqsadga muvofiq. Birinchi holatda marketing tuzilmasi tashkilotlararo ahamiyatga ega bo'lsa, ikkinchisida esa yagona buyurtmachining vertikal marketing tuzilmasi shaklida faoliyat ko'rsatadi. Bunday tuzilmalarning O'zbekistonda rivojlanmaganligi bir tashkilot doirasida qamalib qolishi natijasida mar-

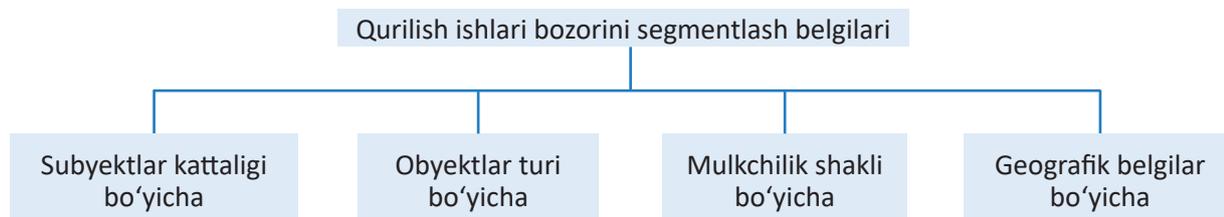
keting axboroti qiymatining pasayib borishidadir. Xaqiqatdan ham, qurilish tashkiloti qanchalik katta bo'lmasin butun bozorni qamrab ola olmaydi va marketing axborotiga qo'yiladigan talablar bajarilmaydi.

Bugungi kunda tashqi ixtisoslashgan marketing xizmatlari barcha sohalardagi kabi qurilish sohasida ham keng tarqalmoqda. Bunday tashkiliy shaklda qurilish tashkilotlarida marketing faoliyatini tashkillashtirish shartnoma asosida mustaqil ixtisoslashgan firmalarga topshiriladi. Mustaqil qonsalting firmalari marketingning barcha yo'nalishlariga oid xizmatlarni ko'rsatishi mumkin va buning uchun qurilish tashkilotini uning asosiy faoliyatidan chalg'itish kerak bo'lmaydi. Konsalting firmalari qurilish bozori ishtirokchilarining hammasiga axborot etkazishi mumkin. Iste'mol bozoridan farqli o'laroq bunday holat zarar keltirmasdan aksincha ijobiy natija berishi mumkin. Bunda qurilish tashkilotida rahbar yuqori sifatli marketing axborotiga ega bo'lish bilan birgalikda tashkiliy tuzilmaning ishlab chiqarishga yo'naltirilganligi saqlanib koladi.

Qurilish sohasida marketing faoliyatining muhim xususiyati bozorni segmentlashtirish bilan bog'liqdir. Bunda iste'molchilarning va ularning vakillarining harakatlariga asoslangan holda qurilish bozori tushunchasini alohida ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.

Qurilish bozori deganda asosan investitsiyalarni kapital sohaga yo'naltirish va ularni o'zlashtirish bilan bog'liq iqtisodiyot tarmog'i tushuniladi. Uni tadqiqot qilishda qurilish ishlarini bajarish va obyektlarni ishga tushirishga asosiy e'tibor qaratiladi.

Ikkinchi tomondan, bozorni segmentlash qurilish tashkilotlarining ixtisoslashuviga va bozorni tarmoqlashishiga xizmat qiladi. Qurilish bozorini segmentlashga oid yagona yondashuv ishlab chiqilmagan. Misol tariqasida, mamlakat miqyosida qurilish bozorini segmentlash belgilarini investitsiya va qurilish sohasida davlat statistik ma'lumotlariga asoslangan xolda ajratish mumkin bo'ladi. Qurilish bozorini segmentlashning qator belgilari qurilish-montaj ishlari bilan bog'liqdir (1-rasm).

1-rasm. Mamlakat miqyosida qurilish ishlari bozorini segmentlash belgilari.

Bunda segmentatsiyaning birinchi belgisi qurilishga buyurtma berish bo'yicha bozor ishtirokchilarini ajratadi: pudrat shartnomasi asosida yirik va kichik tashkilotlar hamda va mustaqil ravishda (norasmiy sektor) ish bajaruvchi tashkilotlar. 2023-yilda bajarilgan jami qurilish ishlari hajmidan yirik pudrat tashkilotlari tomonidan 24239,4 mlrd.so'm qurilish ishlari bajarilib, jami qurilish ishlari hajmidagi ulushi 27,6 %ni, Kichik korxonalar va mikrofirmalar hissasiga jami qurilish ishlari qurilish ishlari hajmining 52,8 %i yoki 46371,0 mlrd.so'm to'g'ri keldi. Norasmiy sektor hissasiga esa 19,6 % yoki 17213,5 mlrd.so'm qurilish-montaj ishlari to'g'ri keldi. Qurilish bozorida holatni qurilish obyektlarini funksiyalari bo'yicha ajratilishi ko'rsatib beradi, ya'ni noturar joy ya'ni ishlab chiqarish obyektlari, turar joy va jamoat yoki fuqarolik obyektlari, hamda ixtisoslashgan qurilish ishlari. Mamlakatimizda o'tgan davr ichida qurilish loyihalarini ishlab chiqish, yashash uchun mo'ljallanmagan bino va inshootlarni qurishda 73,2% – 64287,0 mlrd.so'm o'zlashtirilgan, fuqarolik qurilishi obyektlarini qurishda 15,1% – 13261,4 mlrd.so'm, ixtisoslashtirilgan qurilish ishlarida 11,7% – 10275,4 mlrd.so'm ishlari bajarilgan. Davlat tashkilotlari tomonidan 3652,0 mlrd.so'm yoki jami qurilish ishlarining 4,2%, nodavlat tashkilotlari tomonidan esa 84171,8 mlrd.so'm yoki jamidan 95,8 % ishlar bajarilgan.

Statistik ma'lumotlar asosida qurilish bozorini segmentlarga ajratishda geografik joylashuvi belgisiga katta e'tibor beriladi, chunki investitsiyalar va qurilish mahsuloti qaysi hududga ko'proq taqsimlanishini aniqlash mumkin bo'ladi. Masalan, 2023-yil yakunlari bo'yicha bajarilgan qurilish montaj ishlarini viloyatlar bo'yicha taxlil qiladigan bo'lsak, eng katta ulushni egalalagan hudud – bu Toshkent shahri (18758,9 mlrd.so'm), keyingi o'rinlarda esa Toshkent (6930,6mlrd.so'm), Samarqand (5665,9 mlrd.so'm) va Buxoro (5387,2 mlrd.so'm) viloyatlari eng jozibador qurilish segmenti hisoblanadi.

Hududiy qurilish bozori va alohida tashkilotlarning manfaatlaridan kelib chiqqan holda bozorni segmentlashda quyidagi belgilardan ham foydalanilmoqda: qurilish, montaj va sozlash, ta'mirlash ishlari; bosh pudrat va subpudrat ishlari; binolarning funktsionalligi bo'yicha segmentlarga ajratish (turar joylar, jamoat binolari, sanoat binolari va hokazo); loyiha, qidiruv, umumqurilish, maxsus qurilish ishlari; alohida obyektlar va komplekslar qurilishi va hokazolar. Demak, investitsiya-qurilish bozorida marketing faoliyatini tashkil qilishda, makromuhitni o'rganish hamda bozorni segmentatsiyalashda yuqoridagi belgilardan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Marketing qurilish bozori to'g'risida mukammal ma'lumotlarga ega bo'lish imkonini yaratishini hisobga olib, uning tamoyillarini keng qo'llash taklif qilinadi. Faqat marketing axboroti tizimigina qurilish tashkilotida bozorning holatini ko'rish imkonini beradi, shuning uchun marketing mavjud va potensial buyurtmachilarni tasniflash, loyiha tashkilotlar bilan obyektlar xossalari borasida yangi yechimlar topish, qurilish mahsulotlarining salmoqli sifat belgilarini ajratishda qo'zllanishi lozim. Bundan tashqari, qurilishda narxlashtirish tizimi o'zgarayotgan bir vaqtda maqbul narx siyosatini ishlab chiqishda ham marketingga oid bilim va usullarning o'rni beqiyosdir. Shunga asosan qurilish sohasida tashqi marketing xizmatining rivojlantirilishi sohaning dolzab masalasiga aylanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-noyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi qurilish tarmog'ini modernizatsiya qilish, jadal va innovatsion rivojlantirishning 2021–2025-yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-6119-son Farmoni. www.lex.uz
2. Marketing v stroitelstve: ucheb. posobie / L. V. Kovaleva; [nauch. red. N. V. Vasina]. – Xabarovsk: Izd-vo Tixookean. gos. un-ta, 2017. –126 s.
3. Byivalsev, V. A. Marketing v stroitelstve / V. A. Byivalsev. – Tekst: neposredstvennyy // Molodoy uchenyy. – 2018. – № 23 (209). – S. 289-291. – URL: <https://moluch.ru/archive/209/51249/> (data obrasheniya: 04.02.2021).
4. Fedotov V. M. Marketing podryadnogo stroitelnogo predpriyatiya. <https://www.marketing.spb.ru/lib-special/branch/ps.htm>
5. Kogotkova I.Z., Mextieva A.YU. Sovershenstvovanie marketingovoy deyatelnosti v stroitelnoy organizatsii. <https://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-marketingovoy-deyatelnosti-v-stroitelnoy-organizatsii> 2016 g.
6. Giovanna Naranjo, Eugenio Pellic, Víctor Yepes. Marketing in the construction industry: state of knowledge and current trends. Dyna, year 78, Nro. 170, pp. 245-253. Medellin, December, 2011.
7. Musaeva Sh.A. Marketing tadqiqotlari. Darslik "STAR-SEL" MChJ nashriyot va ijodiy bo'limi. Samarqand-2023.
8. Musaeva Sh.A. Integrallashtirilgan marketing kommunikatsiyasi O'quv qo'llanma "Mahorat" nashriyoti, Samarqand – 2022.
9. Musaeva Sh.A., Usmonova D.I. Innovatsion marketing "TURON EDITION" 2021-yil uchun o'quv qo'llanma.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Jtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

